

Kommunstyrelseförvaltningen
Kansliavdelningen
Amanda Qvarnström
amanda.qvarnstrom@falkenberg.se

Yttrande - Remiss - En förbättrad elevhälsa, SOU 2025:113

Falkenbergs kommun har tagit del av förslaget gällande En förbättrad elevhälsa, SOU 2025:113 och lämnar härmed sina synpunkter.

Falkenbergs kommun välkomnar utredningens ambition att stärka elevhälsans tillgänglighet och skapa en mer likvärdig struktur över landet.

Falkenbergs kommuns socialnämnd bedömer att förslagen i utredningen kring samverkan stämmer väl överens med intentionerna i socialtjänstlagen och inte innebär några förändringar för nämnden.

Kommunens barn- och utbildningsnämnd är särskilt positiva till ett tydligare nationellt grunduppdrag för den medicinska insatsen, likt Barnavårdscentralens (BVC) modell. Samtidigt ser nämnden betydande organisatoriska och juridiska risker med utredningens förslag, särskilt rörande professionsgränser, sekretess och risken för att skolan omvandlas till en vårdinstans.

Styrning, ledning och rektorns ansvar

Barn- och utbildningsnämnden ser stora problem med förslaget att rektor ska ansvara för att leda och organisera den medicinska elevhälsan (EMI).

Medicinskt ledningsansvar – Rektor har verken medicinsk kompetens eller formellt mandat att fatta beslut om vård, diagnostik eller behandling. Enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och patientsäkerhetslagen ligger detta ansvar hos vårdgivaren och verksamhetschefen. Att använda ord som att rektor ska "styra" EMI riskerar att skapa en farlig rättsosäkerhet för eleverna.

Kompetensbrist för behovsanalys – Rektorer har ofta pedagogisk bakgrund men saknar nödvändigtvis kunskap om hälso- och sjukvårdsorganisation eller resursberäkning för medicinska professioner. Detta kan leda till bristande kvalitet i bemanningsplanerna.

Arbetsmiljö – Rektorer i Falkenberg har redan idag en mycket hög arbetsbelastning. Att lägga på ytterligare ansvar för HSL-lagstiftning och komplexa samverkansavtal bedöms som ohållbart utan omfattande stöd.

Hälsobesök, integritet och elevens rätt till en frizon

Individuella samtal i årskurs 4 och 8 (viktigt) – Barn- och utbildningsnämnden avstyrker bestämt att vårdnadshavare rutinmässigt ska kallas till hälsobesök från årskurs 4 och uppåt. I puberteten är förtroendefulla samtal om sexualitet, levnadsvanor och psykisk hälsa centrala. Ett krav på vårdnadshavares närvaro riskerar att tysta eleven och strider mot Barnkonventions artikel 12 och 16 om barnets rätt till privatliv och inflytande utifrån mognad.

Hälsobesök i årskurs 1 – Vid gemensamma besök med skolläkare finns en påtaglig risk att skolsköterskan degraderas till en "assistent", vilket försvagar den långsiktiga tillitsrelationen till eleven.

Nationell hälsoenkät – Positivt för likvärdigheten, men enkäten får inte bli för omfattande då "frågetrötthet" hos unga ger opålitliga resultat. Den måste också anpassas för elever i anpassad skola och med annat modersmål.

Yrkesroller och risken för "vårdtänk"

Barn- och utbildningsnämnden varnar för att en förskjutning mot legitimation och vårdgarantier kan skada elevhälsans unika roll.

Skolkuratorns sociala uppdrag – Att omvandla kuratorer till hälso- och sjukvårdskuratorer riskerar att införa ett "vårdtänk" med stängda dörrar och ökad administrativ journalföring. Det sociala arbetet och den unika möjligheten att möta elever i korridorer och kafeterior riskerar att försvinna till förmån för bokade tider. Socionomutbildning täcker redan de kompetensbehov som finns och önskas en påbyggnadsutbildning hänvisar vi exempelvis till högskoleutbildningen Skolsocialt arbete 7,5hp.

Psykologernas förebyggande roll – Psykisk hälsa uppstår i samspel med miljön. Skolpsykologerna betonar att deras uppdrag bör förbli främjande och stödja skolans utveckling snarare än att utföra klinisk behandling, vilket redan görs av regionens instanser. Med 1250 elever per psykolog är individuella behandlingsuppdrag i skolan inte realistiska.

Hälsa- och sjukvårdsinstanser för "lättare behov"

Otydlig gränsdragning – Förslaget om instanser för "lättare psykiska vårdbehov" är diffust. Det finns en oro för att elevhälsan tvingas ta över ansvar från regionen (BUP/primärvård) för att korta deras vårdköer.

7-dagarsgarantin – En tidsfrist för bedömningen riskerar att bli ett administrativt "pappersprojekt" som inte tar hänsyn till faktiska behov eller personaltillgång.

Samverkan med regionen och juridiska hinder

Sekretess – Trots ambitionen om samverkansavtal kvarstår de juridiska hindren i form av sekretess mellan skola och sjukvård, vilket kräver hög lokal juridisk kompetens.

Ansvarsförskjutning – Det finns redan idag en tendens att regionen hänvisar elever till skolan i väntan på vård. Samverkansavtalen får inte leda till att EMI blir koordinatörer för regionens vårdprocesser på bekostnad av det elevnära arbetet.

Sammanfattningsvis bedömer socialnämnden att förslagen inte påverkar nämnden. Barn- och utbildningsnämnden stöder intentionen att skapa en likvärdig elevhälsa men betonar att detta inte får ske på bekostnad av det förebyggande arbetet. Elevhälsan ska vara en integrerad del av skolans pedagogik och en tillgänglig frizon för eleven.